

blématiques des anciennes mers", Paris 1884 van Le marquis de Saporta en in „A propos des algues fossiles", Paris 1882 van dezelfde schrijver, staan een aantal afbeeldingen, welke wel iets gelijken op hetgeen Dr van Deinse heeft waargenomen, de zogenaamde mattenklopperfiguren. Saporta hield ze voor algen, wat de meeste waarschijnlijk niet zijn.

Iets dergelijks werd ook afgebeeld in: „Oeuvres posthumes de Marie Rouault, Paris 1883.

S. J. DIJKSTRA.

De Grote parelmoervlinder. Terwijl heel wat buitenbiologen er van houden, het gedrag van vogels in het vrije veld na te gaan, is er eigenlijk betrekkelijk weinig belangstelling voor het gedrag van insecten. En toch valt er bij insecten minstens evenveel interessants te zien; bovendien is de verscheidenheid er zo oneindig veel groter dan bij vogels.

Een van de aantrekkelijke onderwerpen is het leggen van eieren door vlinders. De meeste rupsensoorten hebben heel speciale voedselplanten, en gezien de geringe beweeglijkheid van de meeste rupsen is het begrijpelijk, dat het de taak der eierleggende wijfjesvlinders is, de juiste voedselplant op te zoeken. Dit gaat bij de verschillende soorten op heel verschillende manier. Bij de meeste dagvlinders heeft, volgens de onderzoekingen van Mej. Ilse, het wijfje daarbij een voorkeur voor groene dingen; ze vliegt op alles wat groen is toe, en bepaalt, naderbij gekomen, haar keus waarschijnlijk op de reuk.

Kort geleden is er nu een aardige studie uitgekomen van Dr Magnus, in het Zeitschrift für Tierpsychologie, waarin onder meer beschreven wordt hoe de wijfjes van de Grote parelmoervlinder (*Argynnis paphia*) de Bosviooltjes vinden waarop de rupsen van die soort leven. Het merkwaardige is, dat ze wel de plekken opzoeken, waar Bosviooltjes groeien, maar de eieren niet op de planten zelf leggen.

Bij zonnig en niet te warm weer zoeken de wijfjes het bos op, en vliegen hier, nadat ze een tijdje hoog in de bomen hebben zitten zonnen, plotseling bijna loodrecht omlaag, meestal naar een door de zon beschenen plek op de bosbodem. Hier gaat ze nog eens zitten zonnen, en als ze flink opgewarmd is, waagt ze zich aan een verkenningstocht, meestal te voet, over de beschaduwde en vochtige bosbodem. Hierbij loopt ze over groene planten, en betrommelt

die voortdurend met haar voorste poten, de „poetspoten". Ontmoet ze hierbij viooltjes, die ze waarschijnlijk op de smaak of op de reuk herkent, dan vliegt ze regelrecht naar een in de buurt staande boom. Hier legt ze, op verschillende hoogten, de eieren één voor één af in spleten in de schors, die een bescherming tegen regen en te felle zonneschijn bieden. De rupsjes komen na 18 of 19 dagen uit de eieren, eten zoals het rupsjes betaamt de eidop op, en zoeken dan nog dezelfde dag een schuilplaats vlak in de buurt van hun „geboortespelonk" op waar ze een klein matje spinnen. Hieraan hangen ze zich op, en zo overwinteren ze. In het voorjaar kruipen ze omlaag, en zoeken dan zelf de viooltjes op.

Dr Magnus heeft aangekondigd, dat hij het bij deze beschrijving niet laten zal, en dat hij zal nagaan, hoe de dieren nu de viooltjes en de boomstammen herkennen.

Dergelijke waarnemingen zijn bij andere vlinders, en ook bij insecten van andere groepen, wel meer gedaan, maar er valt stellig bij onze algemeenste soorten nog veel te ontdekken. Heerlijk werk voor voorjaar, en zomer; de ene soort is natuurlijk veel vroeger dan de andere. Wie volgt bijvoorbeeld Oranjetippen of Citroentjes of Vanessa's eens op hun speurtochten naar de voedselplanten?

N. TINBERGEN.

Witte klaverzuring (*Oxalis acetosella* L.). Zoals bekend worden de zaden zowel van de chasmogame als van de cleistogame bloemen ver weggeslingerd. Het lijkt, of de zaden een arillus hebben, in werkelijkheid is de buitenste zaadhuid tot een sterk gezwollen en gespannen weefsel vervormd. Bij rijpheid springt daarin door de grote druk een scheur, waarop de spleetranden zich snel terugrollen. Hierdoor wordt het zaad door de zich er juist voor bevindende spleet van de doosvrucht ver weggeslingerd. Hegi vermeldt als grootste afstand 1 m. Bij een binnenshuis gekweekt polletje constateerde ik een maximum sprongwijdte van 2.80 m op hetzelfde niveau.

Oude Pekela.

J. MART. DUIVEN.

Overbrenging van nest door Vink. In een Wilde kers (*Prunus avium*) achter de woning had onze wijfjesvink dit voorjaar haar nest gebouwd in het holletje tussen enkele takken. Kunstig was het door een witte draad om elk

van de takken bevestigd. Met Hemelvaartsdag zat het wijfje reeds minstens een week op het nest en slechts af en toe vond het even tijd om wat voedsel van de vensterbank of uit de keuken te halen, zoals het dit gewend was. In de ochtend daarop bleek het nestje helaas in wanorde en de bevestigingsdraden gebroken. Onze eerste gedachte was, dat de vogel op het nest door een kat verrast was. Of waren de eieren alleen door een vogel of eekhoorn ge-roofd? Dit laatste bleek na onze terugkomst van de dagelijkse vogelinventarisatie op de Wageningse Berg waarschijnlijk. Het wijfje werd namelijk herhaaldelijk waargenomen, terwijl het tot onze verrassing druk bezig was het moeizaam opgebouwde nest uiteen te plukken

en het materiaal naar elders over te brengen. Vooral was het om de draden te doen, waarmee het nest doorweven was. Het viel vaak niet mee deze er uit te trekken. De vogel gaf echter geen krimp en nadat de rest van het nest 's Zaterdags op de grond geworpen was, was de afbraak spoedig volbracht. Twee dagen had deze karwei dus geduurd en tussentijds was er zelfs ook weer meer gelegenheid om eventueel met haar gemaal tezamen kaaskorstjes op de vensterbank te verorberen. Wat een flinkheid, ijver, zuinigheid en overleg! Een model huisvrouw deze vink! Haar man mag wel een extra liedje zingen.

Wageningen.

Dr D. M. DE VRIES.

BOEKAANKONDIGING

Dr C. Eykman. Taxidermie. Handleiding voor het opzetten van Vogels en Zoogdieren, 2e aangevulde en verbeterde druk.

Uitg. A. A. M. Stols, 's Gravenhage.

Geb. f 7.50.

Aan deze zeer duidelijke en degelijke handleiding tot het maken van balgen en het opzetten van vogels, kleine en middelmatig grote zoogdieren en koppen van grote zoogdieren is in de 2e druk o.a. een aantal schematische profielfiguren toegevoegd, die de juiste natuurlijke stand en houding van diverse vogels aangeven. Daarbij is ook, ter vergelijking, een aan het bekende oude boek van Nozeman ontleende figuur van een in totaal foutieve houding opgezette aalscholver.

P. Schuyf en B. Boelens. Fossielen uit Noordelijke Zwerfstenen met een voorwoord van Dr P. Kruizinga.

Nederl. Uitg. Mij., Leiden. Geb. f 10.—.

Uit de rijke, sedert jaren in en om Groningen verzamelde collectie van de heer Boelens zelf en uit die van het Groningse Geologische Instituut zijn 80 van de meest typische, gave en duidelijke fossielen uit noordelijke sedimentaire erratica gefotografeerd en beschreven. Voorafgaande inleidende hoofdstukken behandelen kort: Zwerfstenen en IJstijden in het algemeen,

de noordelijke erratica en hun herkomst in het bijzonder, verder overzichten van de Geologische tijdsindeling en de Systematische indeling van het dierenrijk.

P. van der Lijn. Het Keienboek. Inleiding bij de studie onzer zwerfstenen van Noord en Zuid en Oost. 3e druk.

W. J. Thieme & Cie. Zutphen.

Geb. f 12.50.

De schrijver constateert met gerechtigde voldoening dat van zijn Keienboek reeds meer dan 3000 ex. zijn verkocht. In deze derde druk heeft hij nog weer een groot aantal aanvullingen verwerkt. Er zijn nu 300 gesteentesoorten beschreven tegen 115 in de eerste druk. In verband daarmee is het aantal afbeeldingen vermeerderd tot bijna 300 tekstfiguren en meer dan 50 fotografische platen. De determineerlijsten aan het eind zijn geheel omgewerkt.

Dr A. Schierbeek. Problemen der Natuurwetenschappen voor Gymnasium A. deel I Biologie.

J. B. Wolters, Groningen.

Ing. f 2.90, geb. f 3.25.

Leerboekje ten gebruike bij het kortgeleden ingevoerde onderwijs in Biologie (Natuurwetenschappen) aan de A-afd. der Gymnasia.

J.Hs